

IL-HAMES SENA L-ISTUDJI SOĊJALI (*Ġenerali*) IL-HIN: Siegħa u tliet kwarti

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha HAMES Taqsimiet (A, B, C, D u E). L-istudenti jridu jwiegħbu t-Taqsimiet KOLLHA. Il-marki għal kull Taqsima jidhru bejn il-parentesi.

Taqsima A: Imla l-vojt billi tagħzel il-kelma t-tajba:

nazzjonali	riżorsi naturali	l-ugwaljanza	nukleari	NGOs
diskriminazzjoni	integrazzjoni soċjali	servizzi soċjali	ambjent industrijalizzat	is-soċjetà

1. _____ huma żejt, gass, siġar u minerali.
 2. Servizzi li jingħataw b'xejn mill-gvern: _____.
 3. _____ hu post fejn hemm ħafna fabbriki.
 4. _____ tfisser li kull membru tas-soċjetà jingħata ċ-ċans bi dritt li jipparteċipa b'mod attiv f'dik _____.
 5. Meta kulhadd jitqies indaqs ngħidu li teżisti _____.
 6. _____ tfisser meta persuna tiġi ttrattata aghar minn haddieħor mingħajr raġuni valida.
 7. Familja _____ hija waħda magħmula minn missier, omm u t-tfal.
 8. Identità _____ tfisser dak kollu li jagħmilna Maltin.
 9. Għaqdiet mhux governattivi li jiddependu mill-għajnuna tal-voluntiera u benefatturi sabiex imexxu 'l quddiem il-kawża tagħhom insejthom _____.
- (10 marki)**

TAQSIMA B: Aghzel billi timmarka t-tweġiba t-tajba:

1. Esklużjoni soċjali tfisser

- a) tinkludi lil kulhadd
- b) tiġi mwarrab mis-soċjetà
- c) tipparteċipa fis-soċjetà

2. X'jiġri fiż-żgħozija?

- a) iż-żgħażaġh jibliehu u jisfrattaw
- b) iż-żgħażaġh isiru maturi u responsabbli f'daqqa
- c) iż-żgħażaġh jibdew jiskopru lilhom infushom u x'jixtiequ jagħmlu fil-ħajja.

3. X'nifhmu meta nghidu anzjan/a?

- a) xi hadd marid/marida
- b) xi hadd li ma jimxix mal-moda
- c) xi hadd li għandu aktar minn 65 sena

4. *Global warming* tfisser

- a) iż-żieda fit-temperatura tad-dinja
- b) iż-żieda fil-paga
- c) iż-żieda fl-għoli tal-ħajja

5. Żvilupp ambjentali huwa

- a) meta niżviluppaw l-artijiet bl-addoċċ
- b) żvilupp favur il-ħarsien tal-ambjent
- c) meta nagħmlu vandalizmu

6. *Caritas* taħdem

- a) ma' persuni bil-vizzju tad-droga
- b) ma' persuni li jhobbu jiddevertu
- c) ma' persuni li huma anzjani

7. Persuni żvantaġġjati huma dawk

- a) li għandhom hafna flus
- b) li għandhom bżonnijiet speċjali
- c) li m'għandhom bżonn xejn

8. L-adolessenza hija

- a) żvilupp fil-bniedem bejn it-tfulija u l-adult
- b) żvilupp fil-bniedem adult
- c) żvilupp fil-bniedem matur

9. Interdipendenza tfisser

- a) hadd m'għandu bżonn lil hadd
- b) kulhadd jagħmel li jrid
- c) kulhadd bżonn xulxin

10. Ġustizzja soċjali hi

- a) meta persuna tiġi ttrattata hażin
- b) meta tiegħu dak li haqqek
- c) meta jkollok problemi soċjali

(10 marki)

Taqsimta C: Aqra din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarha fuq karta separata:

“Persuni dipendenti għandhom jingħataw l-għajjnuna li jeħtieġu biex jaqdu l-bżonnijiet tagħhom fis-soċjetà u jgħixu, safejn hu possibli, ħajja indipendenti. Persuna tista’ tiddependi fuq ħaddiehor għal żmien qasir, bħal fil-każ ta’ xi inċident jew operazzjoni fl-isptar. Id-dipendenza tista’ tkun ukoll fit-tul meta tkun assoċjata max-xjuħija jew ma’ diżabbiltà. Id-dipendenza tiġi wkoll mhux biss minħabba mard fiżiku, iżda wkoll minħabba mard mentali. Ħafna kura fit-tul f’Malta fl-imġhoddi kienet tingħata mill-familji ta’ persuni dipendenti. L-istili ta’ ħajja tal-Maltin għaddew minn ħafna bidliet tul l-aħħar ftit snin. Dawn kellhom, u se jibqa’ jkollhom, effett kbir fuq kull tip ta’ kura li tingħata mill-familja. Għaldaqstant tfaċċaw ħtiġijiet ġodda u differenti għal servizzi ta’ kura fit-tul. Minbarra djar għal dawk li m’għandhomx il-possibbiltà li jirċievu kura minn tal-familja, jew fil-każ ta’ persuni li l-ħtiġijiet tagħhom ma jistgħux ikunu moqđija minn qrabathom, hemm bżonn ta’ servizzi ta’ kura formali bbażata fil-komunità.”

Adattat mir-Rapport Nazzjonali fuq Strateġiji għal Harsien Soċjali u Inkluzjoni Soċjali, 2008-2010.

Mistoqsijiet:

1. Spjega fil-qosor il-frazi **persuni dipendenti**. Agħti **ŻEWĠ** eżempji. (4)
 2. Agħti **ŻEWĠ** eżempji ta’ kif persuna tista’ ssir dipendenti għal żmien qasir. (2)
 3. “Ħafna kura fit-tul f’Malta kienet tingħata mill-familji ta’ persuni dipendenti”. Taħseb li din it-tip ta’ kura għadha tingħata mill-familji? Għid għaliex? (3)
 4. X’servizzi oħra jistgħu jingħataw lil dawk li ma jistgħux jgħinuhom tal-familja? Agħti **TLIET** eżempji. (6)
 5. Agħti **ERBA**’ eżempji ta’ kif l-Istat jista’ jgħin persuni dipendenti. (8)
 6. Kif tista’ tgħin lill-persuni dipendenti jgħixu ħajja aħjar? (3)
 7. Semmi **ERBA**’ djar/ċentri li jgħinu persuni dipendenti. (4)
- (30 marki)**

Taqsimta D: Fuq karta separata, wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA.

1. Xi tfisser **zghozija**? Agħti **ERBA**’ eżempji ta’ kif iż-zghozija hija żmien ta’ avventura u ta’ skoperta tad-dinja ta’ madwarna. (6)
 2. X’tifhem bil-kelma **tniġġiz**? Semmi **ERBA**’ modi kif dan jista’ jsir. (6)
 3. Semmi **TLIET** pajjiżi żviluppatti u **TLIET** pajjiżi li qed jiżviluppaw. (6)
 4. X’differenza hemm bejn servizzi **kontributorji** u servizzi **mhux kontributorji**. (6)
 5. Semmi **TLIET** modi kif tista’ thares l-ambjent ta’ madwarna. (6)
- (30 marka)**

Taqsimta E: Aghzel WIEHED minn dawn it-temi u ikteb madwar 200 kelma dwaru fuq karta separata.

1. Għaliex il-familja hija kkunsidrata bħala l-agenzija l-aktar importanti ta’ soċjalizzazzjoni tat-tfal? Iddiskuti.
2. “Il-mezzi ta’ komunikazzjoni tal-massa jinfluwenzaw ħafna liż-zgħażaġh”. Iddiskuti kif iż-zgħażaġh qed jiġu influwenzati minn dawn il-mezzi.
3. X’tifhem bil-frazi **żvilupp sostenibbli**? Taħseb li f’Malta qed isir żvilupp sostenibbli? Agħti r-raġunijiet tiegħek u ddiskuti x’effetti qed iħalli dan fuq l-ambjent.

(20 marka)